

เปรียบเทียบปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย พนักงานราชการและข้าราชการพลเรือนสามัญ¹

รพีพร จันทรเสนา²

จากการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 และประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่อง แนวทางการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. 2559 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติการดำเนินการทางวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของข้าราชการกับพนักงานราชการ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยของพนักงานและข้าราชการพลเรือนสามัญ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในการนำระบบพนักงานราชการมาใช้ในส่วนราชการ แนวคิดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการฯ แนวคิดในการดำเนินการทางวินัย หลักความยุติธรรม หลักในการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ หลักความได้สัดส่วน และหลักประกันความเป็นธรรม

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าบทบัญญัติในการดำเนินการทางวินัยของพนักงานราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการฯ ยังมีปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ดังต่อไปนี้

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาความผิดทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงของพนักงานราชการ

เมื่อมีการกล่าวหาว่าพนักงานราชการผู้ใดกระทำความผิดวินัย และผลจากการสืบสวนปรากฏว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานราชการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้หัวหน้าส่วนราชการสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรม เมื่อหัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัยตามที่กล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง แต่หากปรากฏว่าพนักงานราชการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามที่ส่วนราชการกำหนด ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 26 วรรคแรก บัญญัติไว้เพียงให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจสั่งลงโทษ คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินค่าตอบแทน หรือลดขั้นเงินค่าตอบแทนเท่านั้น มิได้มีบทบัญญัติหรือเปิดโอกาสให้หัวหน้าส่วนราชการสามารถนำเหตุอัน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง เปรียบเทียบปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการและข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิชิต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตบางนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ควรลดหย่อนโทษมาพิจารณาได้ แม้จะเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษก็ไม่สามารถงดโทษโดยทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนแก่พนักงานราชการได้ เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติในเรื่องกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษ และในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนไว้เช่นเดียวกับกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษแก่พนักงานราชการ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 96 กำหนดว่า ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน และกฎหมายยังได้เปิดช่องให้ผู้บังคับบัญชาสามารถนำเหตุอันควรลดหย่อนมาประกอบการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษได้ และในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลยพินิจได้ว่าจะลงโทษภาคทัณฑ์หรือจะงดโทษ โดยให้ว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงของพนักงานราชการ

เมื่อพิจารณากรณีพนักงานราชการกระทำความผิดที่มีลักษณะอันถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 24 เปรียบเทียบกับกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำผิดอันถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 85 พบว่ามีปัญหา ดังนี้

2.1 ปัญหาการละทิ้งหรือทอดทิ้งการทำงาน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 24 (6) กำหนดว่าการละทิ้งหรือการทอดทิ้งการทำงานเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่าเจ็ดวันสำหรับตำแหน่งที่ส่วนราชการกำหนดวันเวลาการทำงาน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่กรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 85 (3) กำหนดว่า การละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการแล้วพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างกัน อันนำไปสู่การพิจารณาที่แตกต่างกันระหว่างข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการ ในประเด็นเหตุอันสมควร ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 85 (3) มีบทบัญญัติในเรื่องของคำว่า “เหตุอันสมควร” ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายเปิดช่องให้เป็นดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 สามารถนำเหตุผลของการละทิ้งหน้าที่ราชการมาประกอบในการพิจารณาความผิดได้ หากปรากฏว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดละทิ้งหน้าที่

ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเป็นกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญได้ละทิ้งหน้าที่ราชการในคราวเดียวกันเกินกว่าสิบห้าวันโดยมีเหตุอันสมควร ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นไม่มีความผิดวินัยฐานนี้

สำหรับพนักงานราชการนั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 24 (6) ไม่มีบทบัญญัติในเรื่อง “เหตุอันสมควร” อย่างเช่นกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ ดังนั้นเมื่อพนักงานราชการละทิ้งหรือทอดทิ้งการทำงานเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่าเจ็ดวัน จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หัวหน้าส่วนราชการต้องสั่งลงโทษไล่ออก แม้ว่าการละทิ้งหรือการทอดทิ้งการทำงานนั้นอาจมีเหตุอันสมควรก็ตาม แต่เหตุดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณา จึงเป็นความแตกต่างระหว่างข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการ ย่อมไม่เป็นธรรมต่อพนักงานราชการและไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมและหลักมโนธรรมอันเป็นหลักในการพิจารณาความผิดทางวินัย

2.2 ปัญหาการกระทำความผิดอาญา หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 24 (8) กำหนดว่าการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือกระทำความผิดอาญาโดยมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือหนักกว่าโทษจำคุก เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่กรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2551 มาตรา 85 (6) กำหนดว่า การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือหนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการแล้วพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้การตั้งเรื่องกล่าวหาเกิดความแตกต่างกัน อันนำไปสู่การพิจารณาที่แตกต่างกันระหว่างข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการ ในประเด็นข้อยกเว้นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 85 (6) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บทบัญญัติข้อยกเว้นโทษดังกล่าวไว้ แต่สำหรับพนักงานราชการนั้น ตามข้อ 24 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ไม่มีบทบัญญัติข้อยกเว้นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษไว้ อย่างเช่นกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงไม่เป็นไปตามหลักความเป็นธรรมและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

3. ปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัยของพนักงานราชการ กรณีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

การดำเนินการกรณีพนักงานราชการมีมูลที่ควรกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ข้อ 26 กำหนดว่า ในกรณีที่ปรากฏว่า

พนักงานราชการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามที่ส่วนราชการกำหนด ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งลงโทษ ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด โดยในการพิจารณาการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงของพนักงานราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรมตามวิธีการที่เห็นสมควร ประกอบกับประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่อง แนวทางการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. 2559 ข้อ 6 กำหนดว่า ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือการพิจารณาปรากฏว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานราชการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรม โดยไม่ต้องคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ วรรคสองกำหนดว่า ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยรวมข้อเท็จจริงข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและทำรายงานการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป ส่วนการดำเนินการกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 92 กำหนดว่า ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือการพิจารณาปรากฏว่า กรณีมีมูลความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีโดยไม่ต้องคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญกับพนักงานราชการแล้วพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างกัน ในประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ตามมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ในเรื่องการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว กล่าวคือ การดำเนินการกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งเมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจบรรจุตามมาตรา 57 พิจารณาในเบื้องต้นหรือผลการสืบสวนปรากฏว่า เป็นกรณีมีมูลว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการสอบสวนเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้สอบสวนทางวินัยเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาว่ากรณีเป็นความผิดวินัยหรือไม่ ตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถานใด โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ แต่ต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบข้อกล่าวหา แต่ในกรณีของพนักงานราชการนั้น กฎหมายได้กำหนดแต่เพียงว่าให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรมตามวิธีการที่เห็นสมควร จึงก่อให้เกิดปัญหาว่าตามวิธีการที่หัวหน้าส่วนราชการเห็นสมควรนั้นจะต้องมีการแจ้ง

ข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา

จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของพนักงานราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 ดังนี้

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 26 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 เพิ่มเติมจากเดิมเป็นว่า

“ข้อ 26 ในกรณีที่ปรากฏว่าพนักงานราชการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามที่ส่วนราชการกำหนด ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนตอบแทน หรือลดขั้นค่าตอบแทน ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด

ในกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย

ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ จะลดโทษให้โดยทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ในการพิจารณาการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรมตามวิธีการที่เห็นสมควร”

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 24 (6) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 เพิ่มเติมจากเดิมเป็นว่า

“ข้อ 24 การกระทำความผิดดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(6) ละทิ้งหรือทอดทิ้งการทำงานเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่าเจ็ดวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร สำหรับตำแหน่งที่ส่วนราชการกำหนดวันเวลาการทำงาน

3. ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 24 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 เพิ่มเติมจากเดิมเป็นว่า

“ข้อ 24 การกระทำความผิดดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(8) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือกระทำความผิดอาญาโดยมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือหนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

4. ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 6 แห่งประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่อง แนวทางการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. 2559 เพิ่มเติมจากเดิมเป็นว่า

“ข้อ 6 ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ 4 และข้อ 5 ปรากฏว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานราชการผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรม โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการโดยรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว และทำรายงานการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป”

เอกสารอ้างอิง

ประวิณ ฦ นคร. **คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการ

สำนักงาน ก.พ., 2533.

ประเสริฐ ตันศิริ และสถาพร สระมาลีย์. **วิชานิติปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

พัฒน์พงศ์ อมรวัฒน์. **หลักกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

สำนักงาน ก.พ.. **คู่มือการดำเนินการทางวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551**.

นนทบุรี: สำนักงานเลขาธิการ สำนักงาน ก.พ., 2560.